

παρότρυν και θάνατον ἐπαπειλούντων, ἐνθεν δ' ἐκ στοιχείων νεαρῶν και ζω-  
τικῶν. Ἐλπίζομεν οὖν, τῇ θεῇ συνάρσει και τῇ ἀνθρωπίνῃ συνεργείᾳ, θέ-  
λουσιν ὑπερισχύσει κατὰ μικρὸν τὰ νεαρά και ζωτικά τοῦ ἡμετέρου ἔθνους  
στοιχεῖα, ἐρειδόμενα ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς και διανοητικῆς ἀναγεννήσεως  
αὐτοῦ· ἀλλὰ μὴ ἀπκτώμεθα ὁμῶς, ὁ μέγιστος και θανάσιμος τοῦ Ἑλληνισμοῦ  
ἐχθρὸς εἶναι ἐσωτερικὸς μᾶλλον ἢ ἐξωτερικὸς, ὡς ἐνεδρεύων ἐν αὐτοῖς τοῖς  
σπλάγχχνοις αὐτοῦ. Οὐχ ἥττον ὀφείλομεν καὶ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδέποτε, ἐν οὐ-  
δεμίᾳ ἄλλῃ γενεᾷ, ἀνεφάνησαν τόσον ζωηραὶ και θερμουργοὶ ἢ φιλοπατρία, ἢ  
μεγαλοφροσύνη και ἢ ἐθνικὴ συνείδησις, ὅσον ἐν τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, ἣτις ὑπέστη  
τοσοῦτον γενναίως και καρτερικῶς ἐπὶ ἑπτὰ ὅλα ἔτη τοιαύτην ἀνίσον  
πάλην.

Περαιῶν ἤδη τὸν λόγον, ἐκφράζω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι, ἐὰν ἐμ-  
μένωμεν πιστῶς προσκεκολλημένοι εἰς τὰς ἀρχαίας ἡμῶν ἐθνικὰς παραδόσεις,  
τὸ ἀρεθὲν ἀτελείωτον ἔργον τῶν πατέρων μας θέλει συμπληρωθῇ. Καλὸν  
πρὸς τούτοις θεωρῶ ν' ἀνακαλέσω τοὺς ἐπομένους λόγους τοῦ μεγάλου τῆς ἡμε-  
τέρας ἐποχῆς ἱστορικοῦ λέγοντος: «Ἀκριβῶς σταθμίζων τὰ πράγματα, ἐν πά-  
σῃ συνειδήσει δύναμαι καὶ εἶπω ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐθνῶν, εἰς ὁμοίαν  
ἢ παρεμφερεῖς περιελθὼν συμφορὰς, ἀνέδειξεν ἢ πλείονα καρτερίαν ἢ πλείονα  
δραστηριότητα· ἐὰν πολλοὶ δελεασθέντες ὑπὸ τῶν δώρων τοῦ νικητοῦ ἐξισλα-  
μίσθησαν, ἐὰν ἕτεροι, οὐκ ὀλίγοι, ἀθυρήσαντες ἀπεδήμησαν, καὶ ἢ ἐξεφραγ-  
κίσθησαν ἢ ἐξεόρρωσίσθησαν, ἢ μεγάλη τοῦ ἔθνους ὁμὰς ἐνέμεινε πιστὴ εἰς  
τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτῆς, εἰς τὰς παραδόσεις και εἰς τὴν θρησκείαν αὐ-  
τῆς, εἰς τὸ ὄνομα αὐτῆς, εἰς τὸ μέλλον αὐτῆς.»

Ἐν Μασσαλία,

Σ. Α. Β.

## ΑΝΥΠΑΡΚΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Ἡ βυζαντικὴ παιδεία δὲν ἐγέννησε βεβαίως ἀριστουργήματα· ἀλλ' ἐξ  
ἴσου ἀνκνίρρητον εἶνε, ὅτι ἡ δημοσίευσις τῶν βυζαντίνων συγγραφέων δὲν  
ἠξιώθη τῆς ἐπιμελείας ἐκείνης και ἀκριθείας, ἣτις κατεβλήθη και κατα-  
βάλλεται περὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν συγγραφέων τῆς ἐκκρίτου ἀρχαιότητος και  
τῶν ἔργων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν και τὰ γράμματα τῶν λαῶν  
τῆς ἐσπερίας και ἀρκτίας Εὐρώπης. Οὕτω δὲ τὸ μὲν αἰ γραφογνωστικαὶ  
δυσχέρειαι, τὸ δὲ ἢ παράλειψις ἀντιβαλὼν διαφόρων κωδίκων τοῦ αὐτοῦ  
συγγραμματος, τὸ δὲ τέλος οὐ σπανίως ἢ ἀγνοία τῶν ιδιωμάτων τῆς βυ-  
ζαντικῆς γλώσσης, ἀπεχούσης, παρὰ πάντα αὐτῆς τὸν κόμπον, τῆς μεμε-  
τρημένης ἐκείνης και σώφρονος ἀτιθίδος, παρήγαγον συνεχέστατα μὲν εἰς  
ἀτελεστάτας ἐκδόσεις, ἐνίοτε δὲ και εἰς τερατώδη παραπτώματα ἀνάξια  
ἀνδρῶν λογίων.



Πλεῖστα τούτων τῶν ἐλαττωμάτων θὰ δυνήθῃ νὰ καταδείξω ἐπικαίρως κατὰ τὴν δημοσίωσιν τῆς ὕλης ἣν ἐπὶ διατίαν συνέλεξα ἐν ταῖς κυριωτάταις τῶν βιβλιοθηκῶν ἐνθα ἐκπύκνυνται κώδικες ἑλληνικοί· σήμερον δὲ θεωρηθῇτω ἐπαρκῆς πρόχειρός τις ἐξέλεγχος τῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, καὶ αὐτῶν πολλάκις τῶν μεγαλωνυμωτάτων, μικρᾶς γνώσεως τῆς βυζαντινῆς καὶ νέας ἑλληνικῆς γλώσσης. Συνέλεξα δὴλα δὴ παραδοξότατά τινα καὶ μονοῦ γελῶτα κύρια ὀνόματα, μάλιστα συγγραφέων, ἐκ τῶν βυζαντινῶν καὶ ἑπειτα χρόνων, ὧν ἡ ὑπαρξίς ὀφείλεται εἰς τὴν ἐνω-σθραιωθεῖσαν ἄγνοιαν τοῦ πνεύματος, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ γράμματος τῆς γλώσσης, ἧς ἐπεχειροῦν οὐ ἑλλόγλωσσοι νὰ καταγράφωσιν ἢ καὶ νὰ ἐκδώσωσι τύποις τὰ μνημεῖα.

Καὶ πρῶτον ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω τοὺς ἀνυπάρχτους ἐκείνους συγγραφεῖς, οἵτινες ἐνομίσθησαν ζήσαντες διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἔργων βυζαντινῶν τινῶν, ὧν τοσοῦτον ὥστε νὰ προκαλῇ τὴν ἀπιστίαν· ἐνταῦθεν δ' οἱ τοιοῦτοι πολυγράφοι ἐχωρίσθησαν ὑπὸ τῶν γραμματολογούντων εἰς δύο καὶ τρεῖς ὁμωνύμους. Ἀλλὰ πολλάκις ἡ κριτικὴ ἐπανόρθοι τὸ λάθος, ἀποδίδουσα πάλιν εἰς ἓνα τὰ νομιζόμενα ἔργα τῶν πολλῶν καὶ ἀπαλείφουσα ἐκ τῶν καταλόγων τοὺς μὴ ὑπάρχοντας ὁμωνύμους. Τρανότατον τοῦ τοιοῦτου παράδειγμα ἔστω ὁ Μιχαὴλ Ψελλός, ὃν ἀποκατέστησεν ὡς ἔδει ὁ κ. Κ. Σάθης.<sup>1</sup>

Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε καὶ ὀνόματά τινα συγγραφέων, ἐθνικὰ τὰ κατ' ἀρχὰς ἢ σημαντικὰ ἀξιωματῶν ἢ τέχνης, ἅτινα κατ' ὀλίγον ἀποβαλόντα τὴν ἐννοίαν ταύτην ἐνίοτε ἐκλαμβάνονται ἀντ' οἰκογενειακῶν. Τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ τοῦ Συμεῶνος τοῦ Μεταφραστοῦ, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Γεωργίου Μοναχοῦ, Λέοντος τοῦ Διακόνου, Νικήτα Ἀκουινάτου τοῦ Χωριάτου, Νικολάου Μυρεψοῦ, Παύλου τοῦ Σιλεττιάρου, Πράκλου τοῦ Διαδόχου, Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, Θεοδώρου τοῦ Ἀναγνώστου, Θεοφίλου τοῦ Πρωτοσπαθάρου, Γεωργίου τοῦ Συγκέλλου καὶ ἄλλων ὁμοίων. Ἀλλ' ἡ ἀντίληψις τῶν τοιούτων ὀνομάτων ὡς οἰκογενειακῶν δὲν εἶνε λίαν παράδοξος ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἔτι τινὰ τῶν αὐτῶν ταύτων ἢ ἄλλα ἀνάλογα ἀπέβησαν ὀνόματα γενῶν.

Ἀνάλογα δὲ εἶνε τὰ ὀνόματα Στουδίτης καὶ Ἀγιοκλίτης. Καὶ τὸ μὲν Στουδίτης, σημαῖνον τὸ κατ' ἀρχὰς πάντα καλόγηρον τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου, τελευταῖον ἔμεινεν ὡς ἐπώνυμον τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου, τοῦ γνωστοῦ εἰκονοφίλου τοῦ ἀκράσαντος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου. Τὸ δὲ Ἀγιοκλίτης εἶνε ὄνομα ὅλως ἀνυπαρκτον, προελθὼν ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως τῆς λέξεως ἀγιοκλίτης, ἥτοι μοναχός ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἡλίας, ἄγνωστον ἦς τινος τῶν ὁμωνύμων. Ἀναγνώσθη δὲ οὕτω κακῶς ὑπὸ τοῦ Hardt, τοῦ τὸν κατάλογον τῶν ἑλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης συντάξαντος, ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν III κώδικος<sup>2</sup> περιέχοντι δ' αὐτόθι ὑπὸ

<sup>1</sup> Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη. Τόμ. Δ' ἐν τῷ προλόγῳ.

<sup>2</sup> Ign. Hardt Catalogus codicum Mss. bibliothecae regiae Bavariae. Monachii 1806 I, 17 καὶ 19.



τοῦ ἁγιοηλίτου τούτου Ἰωάννου γεγραμμένα μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρ-  
τυρος Βασιλίου πρεσβυτέρου τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ ἐκκλη-  
σίας, πρὸς δὲ βίον καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα ἡγουμένου  
μοῦνης τοῦ Μηδικίου. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ὁρθοῦ ἐν τούτῳ  
τῷ ὀνόματι, ἦν εἰσηγήσατο πρῶτος ὁ Laubmann, <sup>1</sup> ἐπικυροῖ δὲ καὶ ἡ ἐμὴ αὐ-  
τοψία τῆς λέξεως ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μονάχου, διορθωτέον ὀριστικῶς καὶ τὸ  
ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδογροδιανοῦ <sup>2</sup> ἁγιοκλίτης εἰς τὸ ἁγιοηλίτης ὡς  
ἤδη εἶχε προταίνει καὶ ὁ Κοραΐς <sup>3</sup>.

Ἐνταῦθα κατατακτέα καὶ δύο ὀνόματα ἐπ' ἴσης προελθόντα ἐκ παρα-  
νοήσεως, ὧν τὸ μὲν εἶνε πατρωνυμικόν, τὸ δ' ἐπίθετον ὀμνητικόν. Aristobu-  
lus Apostolides καλεῖται ὁ μὲν καὶ Πανευφήμος ὁ ἕτερος. Ἀλλ' ὁ Ἀποστο-  
λίδης οὗτος εἶνε υἱὸς [Μιχαήλ] τοῦ Ἀποστολίου ὁ Ἀρσένιος εἶτα κληθεὶς καὶ  
ὡς Ἀρσένιος Μονεμβασίας γνωστότατος ἄπορον δὲ πῶς ὁ Ἰσπανὸς Jriarte  
ἠγνόησεν αὐτόν <sup>4</sup>.

Τὸν δὲ Πανευφήμον κατηρίθμησεν ὁ κλεινὸς λατινόφων, ἀλλ' Ἑλλήν  
Ἀλλάτιος ἐν τοῖς Νικήταις, <sup>5</sup> γράφων «Nicetas Paneurhemi magistri  
epistolae Graecae.» Τοῦτο δὲ τὸ σφάλμα ἐπηνόρθωσεν ἤδη ὁ καρδινάλιος Μάξις  
ἐκδίδων τοῦ μαγίστρου τὰς ἐπιστολάς, σημειῶν ὅτι τὸ πανευφήμου δὲν εἶνε  
δηλωτικὸν γένους, ἀλλ' ἐξηγητέον διὰ τοῦ Illustrissimi. <sup>6</sup>

Ἀλλὰ πολλῶ ἀτοπώτερον εἶνε νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς κύρια ὀνόματα συνή-  
θη τινὰ ἐπίθετα ἕτινα προσελάβανον ὡς δεῖγμα μετριοφροσύνης οἱ βυζαν-  
τινοὶ κληρικοί. Εἶνε δὲ τοιαῦτα τὸ Ἀμαρτωλός, Πασιπρόχης, Θύτης καὶ τὸ  
ἐπίρρημα Τάχα, ἕτινα ἀπαντῶσιν ἐν τε τίτλοις συγγραφῶν καὶ συνεχέστε-  
ρον ἐν τοῖς ἱερείοις, ἐν οἷς σημειοῦνται οἱ βιβλιογράφοι καὶ οἱ κτήτορες τῶν  
κωδίκων.

Καὶ τὸ μὲν Ἀμαρτωλός εἶνε γνωστὸν ἀπὸ τοῦ αὐτῶς ἐπικαλούμενου χρο-

<sup>1</sup> Ἐν τοῖς: Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 1870. σ. 821.

<sup>2</sup> Ἡρωδ. γροδιανοῦ Ἐπιμερισμοί. E codd. Parisinis edidit Jo. Fr. Boissonade. Londini.  
1819. σ. 181. «τὰ διὰ τοῦ ἱερέως ὀνόματα εἶτε ἀρσενικά εἶτε θηλυκὰ διὰ τοῦ ἱερέως γράφονται  
ὁσίου καλίτης, λυχνίτης . . . ἁγιοπαντίτης, ἁγιοκλίτης» κτλ.

<sup>3</sup> Αὐτόθι σ. 297. «Non novi quid sit ἁγιοπαντίτης incola forsan urbis cui nomen Ἀγίος  
Πάντης; et qui sequitur nomen ἁγιοκλίτης explicandum simili modo videtur. Corayus  
putat posse legi ἁγιοηλίτης, monachus nempe in monasterio ἁγίου Ἠλίου, vel incola  
urbis sic vocatae.» Ὅτι δὲ βεβαίως μοναχὸν νοητέον δηλοῦσι καὶ τὰ ὁμοιοκατάληκτα Στου-  
δίτης, Παντοκρατορίτης, Νεαμονίτης κτλ., ἀπὸ τοῦ τελευταίου δ' ἔχομεν καὶ ἐπίθετον νεα-  
μονίτικον. Οὗτοις ἐν ἑλληνικῷ κώδικι 765 τῆς ἐν Παρισίοις ἑθνικῆς βιβλιοθήκης ἐν τέλει  
ἀνέγνωσα «νεαμονίτικον» ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

<sup>4</sup> Jriarte. Regiae Bibliothecae Matritensis codices Graeci Mss. Matriti 1789. σελ. 32.  
περιγραφόμενου τοῦ ἐπ' ἀρ. ΧΠΙ κώδικος, περιέχοντος τὴν τριχωδίαν τοῦ Λυκάφρονος, ἣν  
ἐξέγραψεν ὁ Ἀριστόβουλος Ἀποστολίδης. . . . hoc est «Aristobulus Apostolides.»

<sup>5</sup> Allatius, de Nicelis ἐκδομένον ἐν: Bibl. Patrum Novae tomus sextus. Romae.  
1853. μέρ. 6. σ. 21.

<sup>6</sup> Αὐτόθι σελ. 439—444. Πρὸς σ. 24.



νογράφου Γεωργίου, ὃν συνεχέστατα εὐρίσκει τις παρὰ τοῖς ἱστοροῦσιν οὕτως ἀπλῶς ὀνομαζόμενον Ἀμαρτωλὸν, λησμονηθέντος ἢ ἀγνοουμένου τοῦ ἀληθοῦς νοῦ τοῦ ὀνόματος.

Τὸ δὲ *Ρακενδύτης* ἐδήλου τὸ κατ' ἀρχὰς ἰδίαν μοναχῶν τάξιν, εἴτα δ' ἐγένετο κατάχρησις τοῦ ὀνόματος ἐπὶ τῇ ἐννοίᾳ καλογήρου καθ' ὅλου. Συνεχῶς δ' ἐνομίσθη ὄνομα γένους καὶ ἀρκεῖ νῦν μνημονεύσω τοῦ πίνακος τῶν κυρίων ὀνομάτων ἐν τῇ *Bibliotheca Bibliothecarum* τοῦ κλεινοῦ Montfaucon, ἔνθα ἐπ' ἱσῆς φαίνεται ἀποδοθεῖσα τιακὴ ἐννοια εἰς τὸ ἐπίθετον.<sup>1</sup>

Θύτας δ' ἀπεκάλουν πολλάκις ἑαυτοὺς οἱ βυζαντινοὶ καὶ νεώτεροι ἱερεῖς ἐπὶ τὸ σοφιστικώτερον, τὴν δὲ προσωμίαν ταύτην συχνότατα ἐξέλαβον ἀντὶ ἐπωνύμου οἱ λόγιοι ἐπὶ τὸ ἀμαθέστερον. Τῶν δὲ πολλῶν παραδειγμάτων ἀρκείτωσαν δύο τάδε. Ἐν τινι κώδικι τῆς Μαδρίτης γέγραπται: «ἐγρήφθῃ διὰ χειρὸς θύτου Θωμᾶ» ὁ δὲ Jriarte μετέφρασεν ἐν τῷ καταλόγῳ «descriptus est manu Thyti Thomae.»<sup>2</sup> Ἐν δέ τινι τῶν κωδίκων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου περιλαμβάνεται καὶ ποίημα περὶ τῆς ἀγίας πόλεως καὶ ἐξηγήσεις τοῦ ἁγίου ὄρους *Sinā* οἷς προσγέγραπται: *χειρ Δανιὴλ θύτου, ἀρχά*. Ὁ δὲ τὸν κατάλογον τούτων τῶν κωδίκων δημοσιεύσας Γερμανὸς Bethmann ἐξέλαβε τὸ θύτης ὡς ἐπώνυμον τοῦ συγγραφέως καὶ γράφει τοῦτον Daniel Thytos!<sup>3</sup>

Τί δὲ νῦν εἰπώμεν περὶ τοῦ μοναχοῦ *Τάχα*; Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κωδίκων τῆς μεδικεῖας βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦ Bandini ἀπαντᾷ: «ἔστι δὲ ἡ παροῦσα βίβλος Γαλακτίωνος τάχα ἱερομονάχου» ὅπερ ὁ Ἰταλὸς λόγιος μεταφράζει: «Galactionis Tacha hieromonachi.»<sup>4</sup> Τοῦτο δὲ καί τοι ὁ Δουκαγγίος εἶχεν ἤδη γράψει ὁρθῶς: «non praemitti solita a Graeculis nomini dignitatis in demissi animi ac humilitatis argumentum» καὶ εἶχε καταλέξει ἱκανὰ παραδείγματα.<sup>5</sup> Ἐκτοτε δὲ καὶ ἐν τῇ διδοτείᾳ ἐκδόσει τοῦ Θεσαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου ὁ Dindorf κατέγραψε τοῦτον τὸν νοῦν τῆς λέξεως, κατὰ τὰ τοῦ Δουκαγγίου. Ἀλλ' ὅμως καὶ πάλιν ἐπανέληφθη τὸ παχύτατον λάθος ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τῆς Νέας Βιβλιοθήκης τῶν Πατέρων (*Nova Bibliotheca*

1 Montfaucon. *Bibliotheca bibliothecarum nova*. Parisiis. 1739.

2 Jriarte, *Regiae bibliothecae Matritensis codices Graeci Mss.* σ. 160.

3 Bethmann *Handschriften des Patriarchats von Jerusalem in Konstantinopel in Peritz's Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde*. Hannover. 1847. Τόμ. Θ'. σ. 650.

4 Bandini, *Catalogus codicum Ms. bibliothecae medicae Laurentianae*. I, 38, α.

5 Du Fresne du Cange, *Glossarium mediae et infimae Graecitatis* ἐν λ. τάχα. — Εἰς τὰ γνωστὰ παραδείγματα πρόσθετε καὶ τὴν ἐξῆς ἐκ τοῦ ἐν τῷ Baroccianus 91 (ἐν Ὁξωνίῳ) ἀναγνωστικοῦ σημείωσιν, ἣν δημοσιεύω αὐτογράφως. «Ἐτελειόθη τὸ παρὸν ἀναγνωστικὸν ἦγουν ὁ δαμασκηνὸς δὴα χειρὸς ἐμοῦ τοῦ τρισαθλίου καὶ τριπλο ἔγγραλλώτου τάχα καὶ ἱερέως τῷ ἐπίκλην ὀνομα Νηκίτας. Καὶ μὴ μεσθῶ διὰ τῷ πληθεὶ τοῦ σωλίζησμοῦ καὶ βαρβαρισμοῦ ὁ ταλίπορος ἔτος τρέχοντος, σωξή'. ἐν ἰνδ. ιγ'.



Patrum), ἥς ὁ ὁγδοὺς τόμος περατοῦται δι' ἱερῶν εἰς τὰ ἔργα Ἰσαάκ τοῦ Σύρου ὑπὸ τινος μοναχοῦ. Τὸ ποίημα τελευτᾷ διὰ τοῦ στίχου

καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τάχα μοναζήτου

ἐξ οὗ ἐπαινελήφθη ἡ λέξις τάχα ἐν τῷ πινάκι ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, μεταφρασάντων ὡς ἐξ ἧς «etiam pro me Tacha monacho.»<sup>1</sup> Κατ' ἀλήθειαν δὲ τοῦτο τὸ τάχα οὐδὲν διαφέρει τῶν ἄλλων ταπεινωτικῶν, τοῦ οἰκτροῦ καὶ ἀνάξιου, ἅτινα συχνὰ ἐπιγράφουσιν ἑαυτοῖς οἱ βυζαντινοὶ μοναχοὶ.

Ἀλλὰ καὶ Τάλα ἱερομονάχου ὄνομα εὐρίσκομεν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀρουνδελικῶν καὶ βορνειακῶν κώδικων τοῦ βρετανικοῦ μουσείου<sup>2</sup>, ἐνθα τὸ τάλα κακῶς ἀνεγνώσθη, ἵσως διὰ τὴν ἀμυδρότητα τῆς γραφῆς, ἀντὶ τοῦ τάχα.

Ἐξ ἀναλόγου ἀμυδρότητος ἵσως προῆλθε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοδώρου Ποτακίου. Σώζεται δὲ τοῦτου μονωδία εἰς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἥς μέρος ἐξεδόθη ὑπὸ Σάθα<sup>3</sup>. Καὶ οὕτω μὲν εὐρίσκομεν γεγραμμένον τὸ ὄνομα ἐν πε τῷ βιενναίῳ κώδικι ἐξ οὗ τὸν λόγον ἀτελῆ ἐξέδωκεν ὁ Σάθας καὶ ἐν τῷ ὀξωνικῷ, καθ' ὃν πλήρῃ θὰ ἐκδώσω αὐτὸν προσεχῶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν φαίνεται τι σημαῖνον ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πρὶν ἢ θεωρηθῇ ἐν τῶν πολλῶν βαρβαρικῶν ὀνομάτων τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου, ἠδύνατο ἵσως νὰ νομισθῇ πιθανόν ὅτι ἦτο ἐν τῷ ἀρχετύπῳ κώδικι γεγραμμένον Ποτάμιος, ὅθεν διεφθάρη εἰς Ποτάκιον ἀμυδρῶς καταστάσεως τῆς οὐρᾶς τοῦ μ. Καὶ δὴ ἀναφέρεται τις Θεόδωρος Ποτάμιος, ὅστις μάλιστα κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πρέπει νὰ ἔζησε, διότι αἱ μνημονευόμεναι αὐτοῦ ἐπιστολαὶ εἶνε καταγεγραμμέναι ἐν τῷ κώδικι μετ' ἄλλων ἔργων συγγραφέων ἀκμασάντων ὑπὸ τοὺς Παλαιολόγους.<sup>4</sup> Διὸ ὀρθῶς ἤδη ὁ Σάθας ἐξεδήλωσε ταύτην τὴν εἰκασίν, ὅτι ἵσως ὁ Ποτάκιος εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ Ποτάμιος.<sup>5</sup>

Ἐπ' ἰσῆς ἀνύπλεκτον εἶνε τὸ ὄνομα Ἀμαθίου Μακρεμβολίτου οὗ μνημονεύει ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρυσάνθος ὡς συγγραφέως τῶν καθ' Ἰσμήνην καὶ Ἰσμινίαν.<sup>6</sup> Τὸ Α προῆλθεν ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως τοῦ ΕΥ, ἡ σύγχρσις δ' αὕτη δὲν εἶνε δυσχερὴς διὰ τοὺς κώδικας μάλιστα τοῦ ιγ' καὶ ιδ' αἰῶνος. Ὡστε Εὐμάθιον θὰ ἐπέγραφε μᾶλλον τὸν συγγραφέα ὁ κώδιξ. Ἄλλο δὲ ζήτημα εἶνε, ὅν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ἐσφελμένως φέρουσί τινες τῶν κώδικων ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Εὐστάθιος, ὡς ὑστατος πάντων ἀπεφάνθη ὁ νεώτερος τῶν ἐκδοτῶν τοῦ ἐρωτικοῦ τούτου δράματος.<sup>7</sup> Μᾶλλον δὲ νομίζω πρέ-

<sup>1</sup> E. Miller Nouvelle Bibliothèque des Pères ἐν τῷ Journal des Savants. 1874 σ. 556.

<sup>2</sup> Ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ Cod. Burnesian 20.

<sup>3</sup> Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη. Τόμ. Α'. σ. 196 κ. ε.

<sup>4</sup> Χρυσάνθου πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κατάλογος τῶν ἐν Ἀθῶνι βιβλιοθηκῶν παρὰ Σάθα, ἐν Μεσ. βιβλ. Α'. 282.

<sup>5</sup> Σάθας. Μεσαιων. βιβλ. Α'. ρλε'.

<sup>6</sup> Ἀπόθε, Α'. 274.

<sup>7</sup> Εὐσταθίου πρωτοεγκλησίμου τὰ καθ' Ἰσμήνην καὶ Ἰσμινίαν Ed. Hilberg. Vindobonae. 1876.



πον νὰ ἐξετασθῇ ἐκ νέου τὸ πρᾶγμα, συνεξεταζομένου πάλιν καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγράφη τὸ ἔργον, καὶ θὰ λάβω πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ πατριάρχου Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος πρὸς τὸν ἑπαρχον Εὐμάθιον τὸν Μακρεδονίτην.

Ἐκ δ' ἁμαρτημάτων γραφογνωστικῶν προήλθον πλεῖστα ἀνύπαρκτα ὀνόματα, ὧν, τό γε νῦν ἔχον, ἀναγράφω μόνα τρία, τὸ τοῦ κατεπάνου Ἰταλίας πρωτοσπαθαρίου Βασιλείου τοῦ Βίο, τὸ τοῦ Πρίκιου καὶ τὸ βαρβαρικώτατον Ἑμπνίς.

Τὸ Βίο τοῦτο ἔγραψεν ὁ ἄλλως περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἑλληνικῶν περιγραμμῶν τῆς Κάτω Ἰταλίας δεινότατος Πασχάλης Βάφης ἐν τῇ λατινικῇ ἐξηγήσει ἑλληνικῆς περιγραμμῆς ἐν ἣ ἀναφέρεται ὁ Ἕλλην κατεπάνος Βοῖω=Βοῖωάννης (Βοῖδογιάννης), ἀγνοήσας ἢ παραδραμῶν τὴν παρὰ Βυζαντινοῖς συνήθη σύμπτυξιν εἰς ῶ τοῦ ὀνόματος Ἰωάννης <sup>1</sup>.

Διὰ παρανόησιν ἀναλόγου συμπτύξεως ἀναγινώσκεται δις Μιχαὴλ Πρίκιω ἀντὶ Πατρικίω ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀρουνδελικῶν κωδίκων <sup>2</sup>.

Ὁ δὲ Ἑμπνίς τοῦ ξ' μνημονεύεται ὡς κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 366 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦ Hardt <sup>3</sup>.

Ἐν φύλλῳ 241, 6 τούτου τοῦ κώδικος ἀναγινώσκεται ὁ Γερμανὸς λόγιος τάδε·

«Ἡ βίβλος αὕτη τοὺς δὲ τοὺς λόγους φ.  
μοῦ ὑπάρχει τοῦ Ἑμπνίς τοῦ ξ'  
Θεὸς φυλάξει τοὺς ταυτὴ οἰκοῦντας ἀπὸ  
τῶν ἐναντίων βλάβης.»

Ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἀνέγνωσα ἐγὼ τὰ σωζόμενα τῶν γραμμάτων ἄνευ μεγάλης δυσχερείας ὡς ἐξῆς·

Ἡ βίβλος αὕτη τοὺςδε τοὺς λόγους φέρει  
μονῆς ὑπάρχει τῆς σεπτῆς τοῦ Ξ[ενόφου].  
Θεὸς φυλάξει (sic) τοὺς ἐν ταύτῃ οἰκοῦντας  
ἀπὸ τῆς ἐξ ἐναντίων βλάβης. Ἀμήν.

Οὕτω δ' ἀποκτῶμεν τέσσαρα ἱαμβικά τρίμετρα, οὔτε καλλίω οὐδὲ χεῖρω τῶν συνήθων παρὰ Βυζαντινοῖς. Καὶ ὁμοίως ὁ Hardt μετέφρασε τοὺς κακῶς ἀναγνωσθέντας στίχους *aliber hic, sermones continens, meus est Emptnis.*»

Πολλῷ δὲ τούτων ἀποπώτερον εἶνε ὡς κύριον ὄνομα ἐκληφθὲν τὸ Κῦρος, μακρότατον χρόνον νομισθὲν ὡς προσωνομία μάλιστα τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου, καὶ δὴ ἁμαρτημένη ἀναγνώσει ἀντὶ τοῦ κυρός. Σημαίνει δὲ τοῦτο, ὡς ἄλλως καὶ τὸ κῦρις καὶ κῦρ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, ὅ τι καὶ παρ' ἡμῶν ἡ πλήρης λέξις κύριος. Τοῦτο δὲ παρετήρησαν ἐνωρὶς ἤδη ὁ Lambecius καὶ ὁ

<sup>1</sup> Σπ. Ζημπελίου, Ἰταλοελληνικά. Ἐν Ἀθήναις, 1865. σελ. 95.

<sup>2</sup> Ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 509.

<sup>3</sup> Hardt. Catalogus Cod. Mss. Tom. IV s. 87.



Δανός Henrichsen <sup>1</sup>. Ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ Κύπρον παρεφθάρη τὸ Κυρός. Οὕτως ἀπκντῶμεν παρὰ τῷ Montfaucon «Prodomi Cypri poemata varia» <sup>2</sup>, ὑπονοητέα δ' ἐνταῦθα πάντως τὰ ποιήματα τοῦ Θεοδώρου Πρόδρομου.

Ἀπέκτησε δ' ἡ βυζαντινὴ γράμματολογία καὶ δύο ἄλλοκάτους συγγραφεῖς, οὓς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν ἀδελφοὺς, τοὺς Μελανίους, Μαῦρον καὶ Κόκκινον. Καὶ ἐκεῖνος μὲν εὑρηται ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἑλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Ὁξωνίῳ βιβλιοθήκῃς ὑπὸ Coxe ἐνθα ἀναφέρονται ὡς περιεχόμεναι ἐν τῷ κώδικι λθ' ἐκ τῆς τὸ πρότερον βιβλιοθήκῃς τῶν κανονικῶν μοναχῶν Praescriptiones variae ex *Melania Mauro*, οὕτω δὲ μεταφράζει ὁ Coxe τὸν τίτλον σημειώσεώς τινος ἐπιγραφομένης σκευασία μελανίου μαύρου καὶ ἀρχομένης διὰ τῶνδε: κικίδιον μαῦρον, μικρὸν, βαρὺ κτλ. <sup>3</sup>. Τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ἐν ταῖς πίναξι τῶν συγγραφέων κατέταξαν ὁ Ἄγγλος βιβλιοθηκῆριος γράψας: *Melanius Maurus*. Praescriptiones ex eo<sup>4</sup>. Ὁ δὲ Μελάριος Κόκκινος εὑρηται ἐν τῷ πίνακι τῶν ἀνεκδότων συγγραφέων, οὓς καταλέγει ὁ Δουκῆγγιος ἐν τῷ Γλωσσάρῳ τῆς μέσης καὶ νεωτέρας ἑλληνίδος ὡς παρσχόντας αὐτῷ τὴν ὅλην τοῦ ἔργου. Γράφει δὲ *Melanii Cocini excerpta iatrica ex Cod. Reg. Ms<sup>o</sup> 1261 hoc titulo*. «Ἑρμηνεία πάντα ὀφέλιμος (sic) εἰς τὸν πυρετόν. Γράφεται δὲ οὕτως μετὰ μελανίου Κόκκινου <sup>5</sup>.»

Ὡστε τὸ μελάριον τῇ γοήτῃ ῥάβδῳ τῶν ἁλλοθρόων μετεμορφώθη εἰς ἱατρὸν κόκκινον καὶ μαῦρον.

Ἀλλὰ, πρὸς τοῦ μέλανος, ἴδωμεν καὶ τὸ χεῖρον, τὸν Γαδάρον γενόμενον ἅγιον. Ἐν τῷ βιενναίῳ ἑλληνικῷ κώδικι τῷ κατὰ τεταγμένῳ ἐν ταῖς ἱστορικοῖς ὑπ' ἀριθμὸν 244, ἐξ οὗ ἐξεδόθησαν πλεῖστα ἄξια λόγου ποιήματα δημιῶδη, περιέχεται, κατ' ἀκολουθίαν λόγου ὡς καὶ ἄλλα γεγραμμένον ἄνευ διακρίσεως στίχων, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Wagner τὸ πρῶτον δημοσιευθὲν *Συναξάριον τοῦ τιμημένου γαδάρου* <sup>6</sup>. Ὁ δὲ Lampricius, παρέχων τὸν πίνακα τῶν ἐν τῷ κώδικι περιεχομένων, γράφει παρὶ τούτου τοῦ στιχουργήματος τάδε <sup>7</sup>: «Anonymi cuiusdam auctoris synaxarium, sive narratio succincta de quodam Gadaro, sanctitate vitae claro» τοῦτέστιν: «Ἀνωύμου συγγραφέως Συναξάριον ἢ βραχεῖα διήγησις περὶ τινος Γαδάρου, ἐπιφανοῦς ἐπὶ ἀγιότητι βίου.»

Νομίζομεν ὅτι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία δὲν εὐχαριστεῖ τὸν Λαμπρίκιον ἐπὶ τῇ φροντίδι ταύτῃ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ Γαδάρου.

<sup>1</sup> Über die politischen Verse bei den Griechen, übersetzt von P. Friedrichsen. Leipzig. 1830, σελ. 106.

<sup>2</sup> Bibliotheca bibliothecarum. I, 504, A.

<sup>3</sup> Coxe, Catalogi Codd. MSS. bibliothecae Bodleianae, Pars tertia. Oxonii. 1854. σ. 42.

<sup>4</sup> Coxe, αἰτ. Τόμ. Α' 944.

<sup>5</sup> Ducange. Glossarium mediae et infimae Graecitatis in τῷ index script. ined.

<sup>6</sup> W. Wagner. Carmina graeca medii aevi. Lipsiae. 1874. σελ. 122—123.

<sup>7</sup> Lampricius, Comment. de augustissima bibliotheca caesarea Vindobonensi liber quintus. Ed. Kollar. Vindob. 1778 σ. 551.



Ἄλλ' ἔχομεν καὶ ἄλλα ὀνόματα ἀνάλογα. Οὕτως ἐν τῷ σελδηνικῷ κώδικι ἰδ' τῆς ἐν Ὁξωνίῳ βιβλιοθήκῃ περιέχεται κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ Cox<sup>1</sup> φυσιολογικὴ διήγησις τοῦ ὑπερτίμου κρασοπατέρος κυρίου Πέτρου τοῦ Ζυφομούστ<sup>2</sup> καὶ οὗτος ὁ Petrus Zuphomus<sup>3</sup> κοσμοῖται τὸν πίνακα τῶν συγγραφέων. Ἄλλ' ἐν μὲν τῷ κώδικι ἀναγινώσκεται τέλειον τὸ ὄνομα Πέτρου τοῦ Ζυφομούστου<sup>2</sup> ἡ δὲ φυσιολογικὴ διήγησις εἶνε καταλογάδην καταγεγραμμένον ποίημα ὑπὲρ τοῦ οἴνου<sup>3</sup>, τὸ αὐτὸ ὅπερ ἐκ τοῦ Ἰννα μνημονευθέντος βιενναίου κώδικος ἐξέδωκεν ὁ Legrand ἐν τῇ αὐτοῦ Συλλογῇ δημοτικῶν ᾠδῶν ὑπὸ τὸν τίτλον φιλοσοφία κρασοπατέρα<sup>4</sup>. Διχαίως δ' ἐξείρει τὸ ποίημα τοῦτο ὁ Γάλλος ἐκδότης ὡς ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων τοῦ μέσου ἑλληνισμοῦ, θαυμάζων δὲ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀποπνέουσιν ζωὴν καὶ δύναμιν, δὲν διστάζει νὰ ποδώσῃ αὐτὸ εἰς Θεόδωρον τὸν Προδρόμον<sup>5</sup>. Καὶ ἔσως μὲν φανῇ τὸ πρῶτον ἀναίτιος ἡ ἀπόδοσις αὕτη, ἀλλ' οὐχ ἥττον φαίνεται δικαιολογούμενη ὑπὸ τοῦ Ὁξωνικῶν κώδικος, ἐνθα πρὸ τούτου τοῦ ποιήματος εὐρητά αἰετῶς ἡ ἐν τῷ βιενναίῳ χειρογράφῳ ἀδέςποτος Διήγησις τοῦ Πωρικολόγου<sup>6</sup> ἐνταῦθα ῥητῶς ἀναφερομένη ὡς ἔργον τοῦ Πτωχοπροδρόμου. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρῶτον, εἴτε τοῦτο τὸ ποίημα εἶνε ἔργον τοῦ Προδρόμου, εἴτε μὴ, βεβαίως ὁ γράψας αὐτὸ δὲν ἐκαλεῖτο Ζυφομούστ, ἀλλὰ μόνον ἐχαριεντολόγησεν ἐπωνομάσας ἑαυτὸν Ζυφομούστην αὐτός, ἢ ὁ βιβλιογράφος ἠμιλλήθη πρὸς τὸ ἄλλας τῶν στίχων ἐπωνομάσας οὕτω τὸν φαίδρον κρασολόγον.

Τελειώνω μὲ τὸν Φιλόχρηστον καὶ Ρουφρέτιον.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐξεσκάφη ἐν τῷ δημοσίῳ κήπῳ τῆς Μασσαλίας λίθος, ἐξ Ἀνατολῶν ποτε κομισθεὶς προφανῶς, φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν, ὡς ἐξεδόθη ἐν τῷ παραρτήματι τῆς Πρυτανικῆς Ἐφημερίδος<sup>7</sup>. «Ἡ παροῦσα οἰκοδομὴ γέγονε διὰ δαπάνης καὶ συνδρομῆς τοῦ Φιλοχρήστου Ρουφρετίου τῶν Μπακαλίδων εἰς μνημόσητον αὐτῶν καὶ ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας καὶ εὐτυχείας τῶν τῇδε πρωτευόντων αὐτοῖς Ἰωάννης Ἀργυροῦ καὶ Δημητρίου Μουστάκα ἐν ἔτει ΙΑΨ δεκεμβρίου κα'. ἡγουμενεύοντος Νικηφόρου.»

Βρίθαι δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ἀμαρτημάτων, ὧν τινὰ μὲν ἀποδοτέα εἰς τὴν ἀρχαίαν τοῦ γλύψαντος, τὰ δὲ εἰς τὴν τοῦ ἐκδότου, ὅστις καὶ μετέφρασεν ὧδε.

1 Pars prima. 1858. σελ. 593.

2 Οὕτως ἀναγνωστέον ὡς ἀπ' ὀνομαστικῆς Ζυφομούστῃς κατὰ τὸ ἐν τινι τῶν στίχων τοῦ ποιήματος φιλομούστης.

3 Συνηθέστατα ἐν τοῖς κώδικι τὰ ποιήματα εὑρίνται γεγραμμένα κατ' ἀκολουθίαν λόγου, ἐντεῦθεν δὲ προήλθον ἐν ταῖς δημοσιεύσεσι τῶν ἀλλογενῶν ἀμαρτήματα βενότατα, περὶ ὧν ἄλλοτε διὰ μακρῶν.

4 Em. Legrand. Recueil de chansons populaires Grecques. Paris. 1873.—σελ. 2 κα.

5 Abt. σελ. XII.

6 Δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ Σάθα εὐρίθαι νῦν προχείρως παρὰ Wagner, Carmina Graeca σελ. 199 κ. ε.

7 Journal de Provence, Supplement τῆς 12 Μαρτίου 1785. σ. 288 κ. ε.



«Le present édifice a été construit aux frais et par les soins de Philochreste, de Ruphétius, changeant ce lieu humide en un monument protégeant et le commerce de laines et son succès, commandant en cette ville en chef pour eux Jean fils d'Argyre et Moustaka fils de Démétrius; en l'année de Jésus Christ 964, aux calendes de Decembre sous l'empereur Nicéphore.»

Οἱ ἀκολουθία ἀμαρτημάτων! Τὸ φιλόχριστον ρουφέτιον ἤρκεσαν εἰς κατασκευὴν δύο ἀνδρῶν, μοναχοῦ τηβεννοφόρων, τοῦ Φιλοχρήστου καὶ τοῦ Ρουφετίου. Πῶς δ' ἐνοήθησαν τῇ ἐπιγραφῇ διδάσκει ἡ ἀντιβολὴ τῆς μεταφράσεως πρὸς τὰ γράμματα τοῦ λίθου.

Μετὰ δὲ τριάνοντα ἔτη ἐπιληφθεὶς τῆς ἐπιγραφῆς ὁ πολὺς Villoison, ἠθέλησε νὰ ἐλέγξῃ δικαίως τοῦ πρώτου ἐκδότου τὴν βρασύτητα καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν λίθον ὀρθότερον καὶ ἐν μὲν τοῖς πλείστοις ἔτυχε τοῦ ὀρθοῦ, ἀλλ' ὁ Ρουφέτιος ἔμεινεν ἀκέραιος καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἐπεξεργασίᾳ. Ὁ Villoison μεταφράζει ὥδε: «cet édifice a été construit aux frais et aux dépens de Rufétius, personnage très pieux, de la famille des Bacalides.» Καὶ προτείνει μὲν ὡς χρονολογίαν τὸ ἔτος 6961 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἴσως οὐκ ὀρθῶς, γράφει δὲ περὶ τῶν Μπακαλιδῶν, ὅτι δύναται νὰ ᾔηται ὄνομα κύριον, σημαίνει δ' ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ὅτι τὸ épicier ἢ charcutier, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ρουφετίου οὐδὲ γρῦ λέγει, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διατάσσας ὅτι ἄνθρωπος ἔχει μεγαλόδωρον πρὸ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τίς τῶν παρ' ἡμῶν δύναται νὰ διατάσῃ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ λίθου; Καὶ ὁμολογῶ μὲν ὅτι δὲν ἤκουσά ποτε τὴν λέξιν ρουφέτιον (γραπτέον παθαιώτατα ρουφετίον) ὑπὸ τὴν ἐννοσίαν ἐρχένου ἢ θιάσου, ἀλλ' ὁ νοῦς εἶνε προφανὴς ἐντάυθα. Ἀλλὰ δὴ συνάφεια παντοπωλῶν, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, οἰκοδομήσασα ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας μονὴν τινά, ἧς ἡγούμενος ἦτο τις Νικηφόρος, ἢ ἴσως ξενῶνα ἢ ἄλλο τι κτίριον παρὰ τινι μονῇ, προὐκάλεσε τὴν ἀνόητον ἐκδοσιν τῆς προδιγνιστικῆς ἐφημερίδος καὶ τὰ ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν σοφὰ ὑπομνήματα τοῦ Villoison <sup>1</sup>.

Τὰ ἀμαρτήματα ταῦτα ἀνδρῶν ἄλλως σοφῶν ἔστωσαν σήμερον ἀρετὰ ἄλλοτε δὲ περὶ ἄλλων ἀτόπων.

Ἐν Βενετίᾳ, 10 Ἰουνίου 1877.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

## ΠΕΡΙ ΤΩΝ Αἰδητίων Ὑδατων

Πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Εὐβοίας εἰς ὠριαίαν περίπου ἀπόστασιν δυτικώτερον τοῦ πολυχνίου ἡ Αἰδητὸς κεῖνται τὰ ὀμώνυμα ἱαματικὰ ὕδατα.

<sup>1</sup> Histoire et mémoires de l'Institut Royal de France, Classe d'histoire et de littérature ancienne. Tome I. Paris 1815. σελ. 124 κ. ε.